

งานศึกษาเรื่องนี้ มุ่งทำความเข้าใจและศึกษาถึงแนวคิดและการทำงานของ “เฟมินิสต์” ชาวบ้าน ที่มีบทบาทและดำเนินงานในลักษณะ “องค์กรชาวบ้าน” ในชุมชนนารายณ์และชุมชนท่าเปิด (ชื่อสมมุติ) ซึ่งเป็นชุมชนเมืองหรือชุมชนแออัดในเมืองเชียงใหม่ เพื่อทำความเข้าใจว่าพวกเธอมีพัฒนาการ หรือมีการปรับตำแหน่งแห่งที่และตัวตนจาก “ผู้หญิงชาวบ้านธรรมดา” มาสู่ “นักพัฒนา” และ “นักสิทธิสตรีชาวบ้าน” ได้อย่างไร

การศึกษาพบว่า ผู้หญิงเหล่านี้มีพัฒนาการและการปรับตำแหน่งแห่งที่หรือสร้างตัวตนใหม่ จากอิทธิพลภายใน คือบริบทชุมชนแออัดและสถานการณ์ปัญหาที่เกิดขึ้นในชุมชน นั่นคือปัญหาเรื่อง “ความไม่มั่นคงในที่อยู่อาศัย” ทำให้เกิดแกนนำผู้หญิงที่ออกมาเคลื่อนไหวในประเด็นสิทธิชุมชนร่วมกันกับสมาชิกชาวบ้านคนอื่นๆ หรือการมีส่วนร่วมในการพัฒนาร่วมกับผู้ชาย นอกจากนี้ยังมีอิทธิพลภายนอกที่มีส่วนสำคัญอีกด้านที่ได้ส่งผลให้เกิดการต่อยอดการทำงาน หรือเคลื่อนไหวด้านสิทธิสตรีในเวลาต่อมา นั่นคือการที่แกนนำผู้หญิงได้มีโอกาสเรียนรู้และปรับเปลี่ยนพลังอำนาจจากปฏิสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานด้านพัฒนาสตรี

การได้สัมผัสกับอิทธิพลทั้งภายในและภายนอกดังกล่าว เป็นเหตุผลอย่างมีนัยยะสำคัญต่อการปรับเปลี่ยนแนวคิดหรือมุมมองทั้งต่อปัญหา “สิทธิสตรี” และต่อตนเอง จนเกิดความตระหนักในสถานการณ์ปัญหาผู้หญิง และต้องการที่จะมีส่วนร่วมในการแก้ไข ร่วมกับขบวนการสิทธิสตรีอื่นๆ แต่ทั้งนี้พวกเธอก็ไม่ได้รับแนวคิดหรือทำตามอย่างกลุ่มนักวิชาการหรือนักพัฒนาจากองค์กรพัฒนาเอกชนเสียทั้งหมด แต่พวกเธอก็มี “กระบวนการเลือกสรร” หรือ “หลอมรวม” ทางแนวคิด จากการประยุกต์นำเอาทุนทางสังคมวัฒนธรรมเดิมที่พบในชุมชนหรือในสังคมไทย ปัจจุบันนำมาปรับใช้ร่วมกับเทคนิคและปฏิบัติการเชิงขบวนการพัฒนาสิทธิกระแสหลัก เพราะต้องการสร้างรูปแบบแนวคิดและการทำงานที่มีความสอดคล้องกับสภาพของบริบทหรือชุมชนของเธอนั่นเอง

โดยพวกเธอได้ยกคุณงามความดีในการทำงานของศูนย์ฯ ว่าเป็นการดำเนินกิจกรรมภายใต้การมีส่วนร่วมชุมชน การทำงานของ “เฟมินิสต์” ชาวบ้าน เป็นการทำงานร่วมกันระหว่างสมาชิกในชุมชน และระหว่างเพศเพื่อพัฒนาทั้ง “สิทธิชุมชน” และ “สิทธิสตรี” ไปพร้อมกัน ดังนั้นการพัฒนาสิทธิสตรีจึงเป็น “ยุทธศาสตร์ชุมชน” ที่มีสองนัยยะความหมายนั่นคือ ด้านหนึ่งต้องการที่จะพัฒนาสิทธิสตรีและปรับความสัมพันธ์เชิงอำนาจระหว่างหญิงชายที่เท่าเทียมมากขึ้น และอีกด้านคือการย้อนกลับมาสู่ประเด็นการพัฒนาชุมชนที่งาน “สิทธิสตรี” เป็นเสมือนอีกกิจกรรมทางสังคมที่ชุมชนมุ่งพัฒนาและจัดการปัญหาทางสังคมร่วมกัน ทั้งเรื่อง “เพศ” และงานพัฒนาสภาพแวดล้อมชุมชน เพื่อเป็นฐานการทำงานในการเรียกร้องความชอบธรรมในความเป็นชุมชนต่อไป

This study seeks to understand and study the ideas and work of grassroots “feminists” in Maharaj and Fah Perd communities (pseudonyms), a Peoples’ Organization located in two urban slum communities in Chiang Mai. The study seeks to trace their development, or repositioning, of their identities from being “ordinary women” to being activists for women’s rights.

The research finds that activists for women’s rights have developed and repositioned their identities based on internal and external influences. The internal influence is derived from the conditions of dealing with social problems surrounding the lives of urban slum dwellers, of which the main one is “land and settlement insecurity”. Women and men were mobilized to work alongside in several campaigns for community rights. The external influence is from women NGOs, who came to communities to support development work. They also empower women in these communities through several capacity building programs.

Under these influences, their perception of “women’s rights” and of themselves have transformed into acute awareness of women’s issues, and their urge to participate in women’s rights movement. However, they have selected certain ideas and practices, combined with their social and cultural capital, to come up with their own approaches that are based on their local contextual communities.

The research also finds that these women perceive their success as a result of community participation. Their work aims at mobilizing community participation to advocate for “community rights” as well as “women’s rights”. Therefore, women’s rights campaign is “community’s strategies” in two senses: first, it is to develop women’s rights toward a more equal gender relations, second, it is a social activity aimed at changing the stigmatized perception of “urban slum dwellers” into an empowered community that has the capacity to address several social issues such as gender, environment, and community development. This is ultimately to build legitimacy in their movement for the rights to community settlement.